

**UCHWAŁA NR X/84/2025
RADY MIASTA OSTRÓW MAZOWIECKA**

z dnia 26 marca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz
Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2025-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465; zm. Dz. U. z 2024 r. poz. 1572, 1907, 1940) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) uchwala się co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2025-2029 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Ostrów Mazowiecka.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta

Tomasz Koczara

Wstęp

Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2025-2029 został opracowany, aby zwiększyć efektywność wysiłków podejmowanych przez lokalne służby społeczne, zarówno publiczne, jak i niepubliczne. Nieodzownym elementem Programu jest rozwój współpracy pomiędzy podmiotami tworzącymi gminny system pomocy i wsparcia, ponieważ bez współdziałania osób, instytucji i organizacji nie będzie możliwe osiągnięcie efektu synergicznego wzmacniającego cele i oczekiwane rezultaty. Zjawisko przemocy w rodzinie, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga międzysektorowej ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie. Pomimo licznych działań w dalszym ciągu zjawisko przemocy w rodzinie stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych w mieście Ostrów Mazowiecka. Konieczne jest zatem w dalszym ciągu systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób doznających przemocy jak i stosujących przemoc. Również wskazana jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania temu zjawisku, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom z obu tych grup.

Definicja i specyfika przemocy domowej

Przemoc jest zjawiskiem dość powszechnym we współczesnym świecie. Występuje w różnych sferach życia, w mediach, w codziennym funkcjonowaniu wielu osób. Potocznie utożsamiana jest z brutalnością, okrucieństwem i przestępczością, częściej kojarzona z jej fizycznymi przejawami, pozostawiającymi widoczne ślady. Definicje przemocy są różne. Najczęściej wskazuje się na relację między ludźmi, która opiera się na użyciu przeważającej siły, utrudniając tym samym samoobronę osoby pokrzywdzonej. Przemocy nie należy utożsamiać więc z agresją, ponieważ różnią się one asymetrią siły – w przemocy występuje ona zawsze po stronie sprawcy, a w przypadku agresji jest zrównoważona. Na potrzeby niniejszego dokumentu można przyjąć definicję, w świetle której przemoc definiowana jest jako „intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Charakteryzuje się ona następującymi cechami:

- ma charakter intencjonalny, co oznacza, że działania sprawcy są świadome i celowe, służą uzyskaniu kontroli i bezwzględnego posłuszeństwa,
- jest rodzajem relacji, charakteryzującej się przewagą sprawcy nad ofiarą, przy czym ta przewaga może mieć charakter psychiczny, fizyczny, ekonomiczny, społeczny czy kulturowy oraz sprzyja poczuciu bezkarności sprawcy i zarazem bezradności ofiary,
- jest relacją, w której sprawca podejmując działania lub zaniechując ich, narusza prawa i dobra osobiste ofiary, takie jak prawo do szacunku, ochrony zdrowia czy kontaktów z rodziną,
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby doznającej przemocy.

Szczególny przypadek stanowi przemoc domowa – przede wszystkim z tego względu, że zachodzi najczęściej pomiędzy bliskimi sobie osobami, stając się niejednokrotnie elementem ich codziennego życia. Definicja ustawowa przemocy domowej została zawarta w art. 2 ust. 1 pkt 1) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W jej świetle stanowi ona jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,

- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W świetle zapisów ww. ustawy zdefiniowano osobę doznającą przemocy domowej oraz osobę stosującą przemoc domową. W świetle tych definicji za osobę doznającą przemocy domowej można uznać następujące osoby, wobec których stosowana jest przemoc domowa:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej,
- niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania, małoletniego.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej. Osoba stosująca przemoc domową to natomiast osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec wymienionych osób. Pojęcie przemocy domowej zastąpiło dotychczas stosowane pojęcie przemocy w rodzinie poprzez uchwalenie i wejście w życie Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw. Zmiany wprowadzone tą ustawą były gruntowne i dotyczyły wielu wcześniejszych zapisów, co spowodowało konieczność nowego spojrzenia na zjawisko przemocy. Przemoc domowa nie pojawia się nagle – jest procesem, ma charakter cykliczny oraz tendencję do powtarzania się i eskalacji. Można tu wyróżnić trzy podstawowe fazy.

W pierwszej narasta napięcie i agresja ze strony sprawcy, natomiast ofiarę ogarnia niepokój i stara się oddalić zagrożenie. Druga faza to gwałtowna przemoc, w której z nieistotnej przyczyny dochodzi do wybuchu agresji, przy czym ofiara z jednej strony odczuwa przerażenie i bezradność, a z drugiej stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie oraz najbliższych. W trzeciej fazie sprawca, zdając sobie sprawę z tego co zrobił, próbuje znaleźć wytłumaczenie i usprawiedliwienie dla swojego zachowania, ma poczucie winy, przeprasza i obiecuje, że taka sytuacja więcej się nie powtórzy, a ofiara ufa, że był to tylko incydent. Faza ta nazywana jest fazą „miodowego miesiąca”, jednak po niej znów następuje faza pierwsza, nierzadko silniejsza niż poprzednia.

Przemoc domowa może przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:

- 1) przemoc fizyczna – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
- 2) przemoc psychiczna – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;

- 3) przemoc seksualna – polega na zmuszaniu ofiary do jakiejkolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego, poprzez np. niechciane dotykanie, szczypienia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
- 4) przemoc ekonomiczna – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.

Wśród innych form przemocy można wskazać także zaniedbanie, polegające na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby; przemoc symboliczną, czyli narzucanie sposobu rozumienia rzeczywistości oraz cyberprzemoc, czyli przemoc z użyciem nowoczesnych technologii, najczęściej telefonów komórkowych i internetu.

Uwarunkowania ustawowe

Zadania państwa w dziedzinie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób jej doznających mają swoje źródło w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W świetle jej art. 18: „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”, natomiast zgodnie z art. 71 ust. 1 „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.” Wyjątkowej ochronie Rzeczypospolitej Polskiej podlegają ponadto prawa dzieci, albowiem „każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją” (art. 72 ust. 1). Uregulowania dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej znajdują się w szeregu ustaw, spośród których kluczowa jest cytowana wcześniej ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Określa ona zadania różnych organów państwa, w tym jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej, a także wobec osób ją stosujących.

W świetle art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach nią zagrożonych;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej gmina realizuje w szczególności poprzez zespoły interdyscyplinarne, powoływane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W ich skład wchodzi przede wszystkim przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi; mogą to być również prokuratorzy, przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej lub innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, a jego zadaniem jest, w świetle art. 9b ust. 2 ustawy, tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, głównie poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, Zespół interdyscyplinarny powołuje grupę diagnostyczno-pomocową. Robi to niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej. W jej skład wchodzi pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusz Policji, mogą być tu również m.in. pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, asystent rodziny, nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego, osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pedagog, psycholog, terapeuta.

Zagadnienia związane z problemem przemocy domowej zawarte są również w innych ustawach, wśród których należy wymienić następujące:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Istotne w zakresie uregulowań prawnych w obszarze przeciwdziałania przemocy jest określenie w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej procedury „Niebieskie Karty”, w oparciu o którą podejmowanie interwencji w środowisku odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Zgodnie z art. 9d ust. 2 obejmuje ona ogół czynności, podejmowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Szczegółowe zasady jej stosowania zawiera Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Obok uregulowań prawnych, które wytyczają ramy możliwych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, należy również uwzględnić założenia dokumentów strategicznych i programowych różnych szczebli, wskazujących główne cele i kierunki polityki społecznej w tym obszarze. Należy jednak wskazać, że obowiązujące obecnie dokumenty strategiczne i programowe odnoszą się do przemocy w rodzinie, a nie przemocy domowej, ponieważ zostały przyjęte w czasie sprzed wejścia w życie omówionej już zmiany ustawy. Kluczowym dokumentem w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej jest Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej

na lata 2024-2030 przyjęty Uchwałą Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r., która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2024 roku. Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce, natomiast cele szczegółowe sformułowano następująco:

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej,
- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową,
- zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców. Są to:

- profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna: obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową,
- ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej: obszar kierowany do osób doznających przemocy domowej (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), a także do służb i podmiotów zajmujących się ochroną i pomocą osobom doznającym przemocy domowej,
- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową: obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, a także do służb i podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc domową,
- podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej: obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Charakterystyka środowiska lokalnego i analiza problemów społecznych na terenie miasta Ostrów Mazowiecka

Miasto Ostrów Mazowiecka położone jest w północno-wschodniej części Mazowsza w odległości 90 km od Warszawy i 100 km od Białegostoku. Dzięki takiemu położeniu oraz przyjaznej polityce władz Ostrowi Mazowieckiej w odniesieniu do działalności gospodarczej miasto jest siedzibą licznych przedsiębiorstw. Władze miasta dbają także o zaspokajanie potrzeb mieszkańców w takich dziedzinach życia społecznego jak: pomoc społeczna, edukacja, kultura, sport i rekreacja. Miasto zajmuje obszar 22 km².

Według stanu na 31 grudnia 2024r., liczba ludności gminy miejskiej Ostrów Mazowiecka wyniosła 21083 osób, z czego 53,16 % stanowiły kobiety, a 46,84 % mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 31,09 % ludności powiatu, 0,39 % ludności województwa. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 18,58 %, osoby w wieku produkcyjnym 58,21 %, a w wieku poprodukcyjnym 23,21 %. W latach 2023-2024 liczba ludności wzrosła o 0,2 %. Stopa bezrobocia w powiecie ostrowskim wyniosła na dzień 31 grudnia 2024 r. 8,3% i spadła w stosunku do grudnia 2023 r. o 0,3%. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych największe grupy stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Nie zmieniła się liczba zarejestrowanych osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym / branżowym. W pozostałych grupach zanotowano spadki, największe w grupie osób z wykształceniem wyższym. Największą grupę stanowią osoby bezrobotne ze stażem pracy od 1 do 5 lat. W strukturze osób bezrobotnych wg wieku, największą grupę stanowią osoby w wieku 25-34 lat - wśród tej grupy nastąpił też największy spadek liczby osób bezrobotnych w stosunku do roku 2023. Największy wzrost liczby osób zarejestrowanych nastąpił w grupie od 45 do 54 lat.

Podstawowym narzędziem działań w zakresie przeciwdziałania występowaniu zjawisk przemocy a jednocześnie policzalnym miernikiem tego zjawiska jest procedura "Niebieskiej Karty" określona Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta". Założenie Niebieskiej Karty nie jest równoznaczne ze wszczęciem postępowania, jednak jest dla Policji oraz innych instytucji bodźcem do podjęcia działań prewencyjnych wobec osób dotkniętych przemocą, stałego monitorowania ich sytuacji i ewentualnego podjęcia kroków prawnych w celu wyeliminowania tego zjawiska. „Niebieska Karta” stanowi doskonałe źródło informacji dla wszystkich służb i instytucji, których działania powinny być ukierunkowane na pomoc osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy. Na terenie miasta Ostrów Mazowiecka działa Zespół Interdyscyplinarny, powołany Zarządzeniem Nr 17/2025 Burmistrza Miasta Ostrów Mazowiecka z dnia 20 stycznia 2025 r. Sposób i organizację działań Zespołu określa Uchwała Rady Miasta Ostrów Mazowiecka nr LIII/456/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. W skład Zespołu wchodzi obecnie przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji, Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej, Sądu Rejonowego, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacji pozarządowych oraz oświaty. W celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, tworzone są grupy, które prowadzą działania w zależności od zgłaszanych potrzeb i problemów występujących w indywidualnych przypadkach. W trakcie spotkań członkowie grup mają możliwość zapoznania się ze sposobem realizacji procedury Niebieskiej Karty przez poszczególne instytucje. Współpraca zespołowa sprzyja koordynacji działań na rzecz danej rodziny.

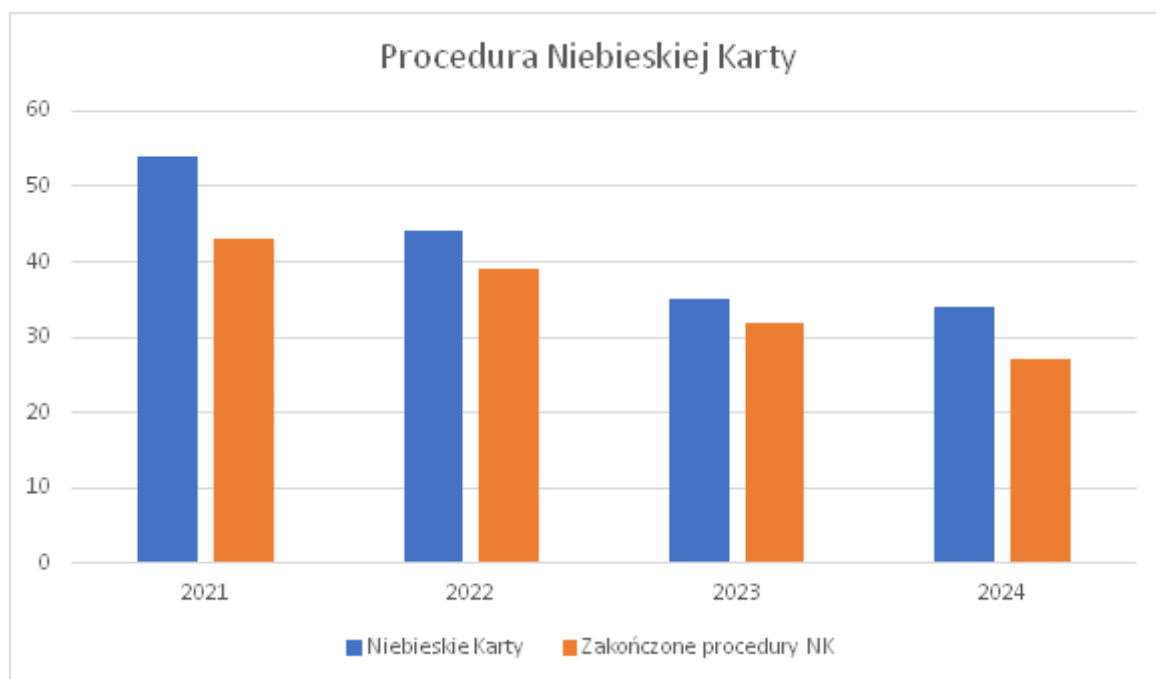
Należy zauważyć, że w rodzinach, w których jest osoba uzależniona od alkoholu, występuje równolegle problem współuzależnienia pozostałych członków rodziny a w konsekwencji powstawanie syndromu DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików), który jest utrwaleniem schematów funkcjonowania psychospołecznego, powstałego w dzieciństwie w rodzinie alkoholowej. Zobowiązuje to grupy do równoczesnej pracy z samymi osobami uzależnionymi od alkoholu jak i członkami ich rodzin.

W 2024 roku do ZI wpłynęło 34 Niebieskie Karty A oraz 1 Karta A założona w toku trwania procedury. Powołano 34 grupy diagnostyczno pomocowe, które odbyły 129 spotkań. Zakończono prowadzenie procedury w 27 rodzinach. Przekazano 3 zawiadomienia do organów ścigania (Policji, Prokuratury) o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy domowej. Zabezpieczono 3 dzieci w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową.

W 2023 roku do ZI wpłynęło 35 Niebieskie Karty A oraz 4 Karty, które zostały założone w toku trwania tej samej procedury. Powołano 35 grup diagnostyczno pomocowych, które odbyły 104 spotkania. Zakończono prowadzenie procedury w 32 rodzinach. Przekazanych 9 zawiadomień do organów ścigania (Policji, Prokuratury) o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy domowej.

W 2022 roku do ZI wpłynęło 44 Niebieskie Karty A oraz 3 Karty, które zostały założone w toku trwania tej samej procedury. Powołano 41 grup roboczych, które odbyły 146 spotkań. Zakończono prowadzenie procedury w 39 rodzinach.

W 2021 roku do ZI wpłynęło 54 Niebieskie Karty A oraz 8 Niebieskich Kart, które zostały założone w toku trwania tej samej procedury. Powołano 54 grupy robocze, które odbyły 193 spotkania. W większości przypadków osobami doświadczającymi przemocy były kobiety w wieku 18-67 lat, natomiast osobami stosującymi przemoc byli mężczyźni w wieku 18-67 lat. Zakończono prowadzenie procedury w 43 rodzinach.

Adresaci Programu

Adresatami Programu są:

- 1) mieszkańcy miasta Ostrów Mazowiecka;
- 2) osoby dotknięte przemocą domową;
- 3) osoby stosujące przemoc domową;
- 4) świadkowie przemocy;
- 5) specjaliści /osoby zaangażowane w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz instytucje/organizacje zajmujące się tym problemem.

Realizatorzy

1. Realizatorzy:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 2) Miejska Świetlica Socjoterapeutyczna;
- 3) Psycholodzy, pedagodzy, kadra pedagogiczna ze szkół i przedszkoli miejskich;
- 4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 5) Zespół Interdyscyplinarny;
- 6) Komenda Powiatowa Policji.

2. Kontrola i nadzór:

- 1) Burmistrz Miasta Ostrów Mazowiecka;
- 2) Rada Miasta Ostrów Mazowiecka.

Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2025-2029 skierowany jest do osób doznających przemocy domowej, osób stosujących przemoc domową, świadków przemocy domowej, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy, a także do całej społeczności lokalnej. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy domowej oraz zwalczać niepożądane zachowania, konieczne jest wzmacnianie kompleksowości i spójności systemu wsparcia opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, w tym zwłaszcza różnorodnych form profilaktyki oraz dostępu do specjalistów.

Biorąc pod uwagę powyższe, zdefiniowano cel główny oraz cele szczegółowe Programu. Ich katalog uporządkowano według trzech kluczowych obszarów, którymi są:

- profilaktyka i edukacja społeczeństwa w zakresie przemocy domowej;
- praca z osobami i rodzinami doświadczającymi przemocy domowej oraz osobami stosującymi przemoc domową;
- zadania, komunikacja i relacje wewnątrz systemu instytucjonalnego.

Cel szczegółowy 1.

Zwiększenie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz dostępnych form wsparcia:

- realizacja kampanii oraz akcji społecznych w zakresie przemocy domowej, w szczególności obalających stereotypy dotyczące przemocy domowej, opisujących jej mechanizmy, wskazujących na szkodliwość społeczną oraz promujących działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- upowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy przez osoby doświadczające przemocy domowej za pomocą różnych kanałów, w tym za pomocą materiałów informacyjnych oraz mediów lokalnych,
- diagnozowanie zjawiska przemocy domowej w gminie, służące w szczególności ustaleniu odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą domową, poprzez zbieranie i analizę danych,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach realizowanych przez nie projektów.

Oczekiwane rezultaty:

- zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa w zakresie przemocy domowej,
- zapobieżenie powstawaniu mechanizmów przemocy w rodzinach doświadczających trudności w funkcjonowaniu,
- zwiększenie wiedzy społeczeństwa w zakresie dostępnych form pomocy i wsparcia w przypadku wystąpienia przemocy domowej.

Cel szczegółowy 2.

Zwiększenie dostępności usług wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej oraz skuteczności oddziaływań względem osób stosujących przemoc domową:

- bieżąca diagnoza i rozpoznawanie przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i innych specjalistów, sytuacji rodzin i osób w kierunku identyfikacji i przeciwdziałania ryzyku przemocy domowej,
- upowszechnianie informacji o możliwych formach pomocy i wsparcia osób doświadczających przemocy domowej, w tym poprzez materiały informacyjne, a także promowanie telefonów zaufania,
- realizacja poradnictwa specjalistycznego, tj. medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, na rzecz osób doświadczających przemocy domowej, w tym poprzez funkcjonowanie punktu konsultacyjnego,
- zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- wsparcie socjalne, asystentura rodzinna oraz praca terapeutyczna z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami doświadczającymi przemocy domowej,
- kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oraz programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, a także zapewnianie programów edukacyjnych i/lub wspierających dla osób, które je ukończyły,

- stworzenie osobom doznającym przemocy domowej możliwości w organizowaniu grup wsparcia oraz grup samopomocowych mających na celu wzajemne wsparcie emocjonalne i wymianę doświadczeń,
- nawiązywanie, rozwijanie i wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Oczekiwane rezultaty:

- zwiększenie skuteczności ochrony osób doznających przemocy domowej,
- zwiększenie dostępności różnorodnych form specjalistycznej pomocy,
- wzmocnienie oddziaływań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową,
- zapobieżenie ponownemu wystąpieniu przemocy domowej w rodzinach, które już wcześniej jej doświadczyły.

Cel szczegółowy 3.

Wzmocnienie skuteczności systemu przeciwdziałania przemocy domowej w gminie:

- zwiększanie kompetencji członków Zespołu Interdyscyplinarnego i innych osób zaangażowanych w realizację Programu, poprzez udział w szkoleniach, seminariach, i innych działaniach edukacyjnych związanych z obszarem przeciwdziałania przemocy domowej,
- wspieranie kadry specjalistów zajmujących się przemocą domową oraz interwencją kryzysową w postaci m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia oraz pomocy psychologicznej,
- organizacja interdyscyplinarnych spotkań, warsztatów, i innych form wymiany doświadczeń w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej,
- nawiązywanie i wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi, m.in. w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć służących przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz wsparciu osób i rodzin dotkniętych przemocą.

Oczekiwane rezultaty:

- zwiększenie kompetencji pracowników instytucji realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej,
- zaangażowane w pracę w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej,
- wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w gminie.

Zasady prowadzenia działań w przypadku występowania przemocy w rodzinie:

- bezpieczeństwo - obowiązkiem osób pomagających jest przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa osób objętych pomocą oraz samych pomagających,
- poufność- osoby korzystające z pomocy mają prawo do poufności oraz ochrony swoich danych osobowych, a szczególnie danych wrażliwych o osobie,
- dostępność i brak odpłatności (dla osoby otrzymującej pomoc) - pomoc udzielana jest bezpłatnie wszystkim potrzebującym,
- rzetelność i profesjonalizm - pomoc udzielana jest rzetelnie, konkretnie i wyczerpująco, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa przez osoby kompetentne,
- interdyscyplinarność - osoby, instytucje i organizacje pomagające wspierają się na zasadach partnerskiej współpracy.

Harmonogram realizacji Programu

Program realizowany będzie na terenie Miasta Ostrów Mazowiecka w latach 2025–2029. Wdrażanie Programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej.

Monitoring

Monitoring Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2025-2029 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji. Będzie prowadzony na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań programu w celu stwierdzenia czy osiąga on założone cele. Niezbędne dane będą uzyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację jego założeń i gromadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Rezultatem prowadzonego monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu, w pierwszym kwartale kolejnego roku.

Sprawozdawczość

Sprawozdawczość będzie dotyczyć realizacji założonych w Programie celów. Ośrodek Pomocy Społecznej przedłoży roczne sprawozdanie Burmistrzowi Miasta Ostrów Mazowiecka oraz Radzie Miasta Ostrów Mazowiecka w terminie do końca I kwartału następnego roku.

Finansowanie

Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2025-2029 finansowany będzie ze środków budżetu miasta Ostrów Mazowiecka w ramach realizacji bieżących zadań. Ponadto zakłada się możliwość finansowania Programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

Podsumowanie

Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Przed wykorzystywaniem czy znęcaniem ze strony bliskich osób można się ustrzec między innymi poprzez wczesne reagowanie na pierwsze symptomy kryzysu. Z przemocy można wyjść, trzeba tylko przerwać milczenie, zwrócić się po pomoc do specjalistów i konsekwentnie realizować opracowaną wspólnie z nimi strategię powrotu do normalnego życia. Efektywność działań na rzecz osób doświadczających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy w rodzinie. Realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochronie Ofiar Przemocy Domowej w mieście Ostrów Mazowiecka w latach 2025-2029 przyświecać będzie potrzeba pełnego zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc.